

BÁCSMEGYE

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
BUDAPESTEN, Teréz-körút 2.
 Fiókiadóhivatalok: Zomborban: Gombos E. Berta
 dohánytőzsdéjében. Ujvidéken: Schäffer Péter könyv-
 kereskedésében. Szabadkán: Braun Adolf nyomdá-
 jában. Bácsalmáson: Rosenberg A. cégnél.

Lapvezér:
LATINOVITS PÁL.
 Felelős szerkesztő:
PETŐ LAJOS.

Előfizetési árak:
 Egész évre 12 K. — Fél évre 6 K. — Negyed évre 3 K.
 Tanítóknak, aljegyzőknek, irnokoknak, földmiveseknek és szeré-
 nyebb javadalmazásu hivatalnokoknak évi 8 kor., félévre 4 kor.,
 negyedévre 2 kor.

Megjelenik minden pénteken.

Hentaller a koalícióról.

Köteteket lehetne írni a mai uralom büneiről. Nem volt az országnak kormánya, amelynek uralkodása alatt a politikai erkölcsstelenség, a társadalmi elfogulás és a gazdasági züllöttség oly mértékben terjedt volna, mint a mai, ugynevezett »nemzeti« kormány alatt. A politikai elvek csereberélése, a nemzeti törekvések háttérbe szorítása, az osztályuralom előmozdítása, a közgazdasági életnek a panamázas fertőjéből való megmérgezése, a sajtó megvesztegetése stb. hasonló galádságot már egészen nyíltan üzik.

S ha a kormánytól független, tisztességes sajtó ezekre a romlott közéleti állapotokra rámutat, orvtámadók módjára rohannak reá s minden eszközzel igyekeznek elnémítani. Ha pedig az elnémítás így nem sikerül, hát anyagi előnyökkel, pauszálékkal, nyomtatványszállításokkal próbálkoznak. Sok esetben sikerül is céljukat elérni, mert miként a közélet minden területén, a sajtóban is vannak paraziták. Ezek egy kis koncert szívesen cserélnek elvet nap-nap után s készséggel hajtják járomba a fejöket, ha azért egy kis baksis jár. De azért még mindig akadnak lapok, amelyeket a tiszta erkölcs utjáról lefériteni nem lehet. S ha kevesen is vannak, mégis elegenden ahhoz, hogy a kormány büneiről lerántsák a leplet.

A sajtó eme utóbbi részének nehéz feladatát megkönnyítik azok a bátor férfiak, akik a kormány veszedelmes politikája ellen elszántan küzdenek. Ilyen köztük Hentaller Lajos, a függetlenségi pártnak régi, oszlopos tagja, Kossuth Lajosnak évek hosszú során át meghitt barátja. Hogy ez az igazi 48-as vezérférfiu miként vélekedik a mai kormányról s különösen a többséget alkotó függetlenségi párttól, ékesen bizonyítja eme levele, melyet Somogy vármegye főispánjához intézett:

Méltóságos főispán ur!

Ez év szeptemberében indítványt nyújtottam be méltóságodhoz Wekerle Sándor miniszterelnök ur ama súlyos közjogi vétsége ellen, hogy az osztrák császár hatvan éves jubileuma alkalmából alapított osztrák tisztviselői rendjel alapítólevelét miniszteri ellenjegyzésével ellátta. Indítványom akkor helyénvaló, időszerű volt. Ezért adtam be. Ma, közel két hónap után, már túlhaladott. Az idő alatt a törvénytelenések, kül- és belpolitikai sérelmek oly tömege halmozódott össze, mely a jubileumi rendjel sérelmét leszorította a napirendről és ezen egy sérelem miatt való fölszólalás ma látszólag a többinek kevésbé súlyos voltát tanúsíthatná. Ezt látva és tudva, sőt észlelve a közvélemény tespedő közönyét; megfigyelve, mily apathikus az ország népe s elundorodva attól a frivol játéktól, ami ma az elvek fölfüggesztésével és megtagadásával történik: ma, amikor a hatalom birtokosai bátran jelenthetik a bécsi kéznek, hogy Magyarországon minden csöndes; ma, amidőn a hatalom kezelői

nemcsak nem tudnak, de nem is akarnak határt vonni a között, mit ír elő a magyar közjog s mit parancsol a bécsi kéz; ma, amikor nem tud a hatalom különbséget tenni, mi az osztráké s mi a magyaré; ma, midőn a biblia mondását is tulhajtva, nemcsak azt adták már meg »a császárnak, ami a császáré« hanem Magyarországot függetlenségét is odadobták, — ami pedig a magyar népé, — ma, főispán ur, sem erkölcsi, sem politikai szempontból nem lenne kielégítő eredmény, ha bárhol az országban, a kormány által elkövetett sérelmek és törvénytelenéseknek csak egyetlen esetében hozna a polgárság jogérzete ítéletet és határozatot. Bizom a magyarok istenében, hogy e szomorú kor nemsokára véget ér s akkor jön az együttes leszámolás. Épp ezért kötelességszerűleg tudatom, hogy fentebb említett indítványomat tárgyalás alá bocsátani nem kívánom.

Teljes tisztelettel

Hentaller Lajos.

Ime, ezt a lesújtó bírálatot mondja egy olyan férfiu, aki Kossuth Lajos politikai hitvallásában nevelkedett, aki az ő szellemében folytatta közéleti pályafutását s aki a nagy száműzött polittkai iratait rendezte.

Az „erőpróba“.

Lapunk 42. számában ily címen megjelent vezércikkünkkel foglalkozik a Szabadkán megjelenő Bácskai Napló ugyancsak vezető helyen. Cikkre, melyet Martonosról küldte be laptársunknak, szösz szerint így hangzik:

A »Bácsmege« egyik legutóbbi számában »Erőpróba« cím alatt felújítja Martonos község választó kerületeinek beosztására vonatkozó ügyét, melyet a vármegyei közgyűlés a »Bácsmege« mögötti urak erőlködése ellenére a martonosi magyarság jogos érdekeinek megfelelőleg intézett.

Nagyon szomorú világot vet a bácsmegei viszonyokra, hogy a magyarság ügyét még most is az erők bizonyos összemérésével lehet igazságosan elintézni. A függetlenségi párt a martonosi ügyet nem a szavazatok nyers erőpróbájával, hanem a jog és igazság fegyverével a kezében intézte el. Ezen ügynél a kavarodást a megyeháznál még mindig nagy számban található öliberális urak idézték elő, amikor a martonosi szerbekkel, mint a régi, bukott kormányzati rendszer főkorteseivel még most is folytatott levelezések és összesugásokból megtudták, hogy a magyarok a község közigazgatási számarányuknak megfelelő pozícióba akarnak jutni s nem tűrik tovább, hogy a maroknyi szerbség odavetett kegyomorzsáiból juthasson az ötször annyi magyar némi jogokhoz. A darabont korszaknak a megye ügyészi és jegyzői székeiben ülő jelesei huzzták meg először a szerbség érdekében a vészharangot, de a hazafiassabban gondolkozó megyei urak nem hallgattak a szerbek jogtalan javszékelésére, mert fölök jogokat sem a választmány, sem a közgyűlés nem akart elvonnai s nem is vont el, amennyiben csak azt mondta ki, hogy a szerbek és magyarok az egyes kerületekben vegyesen, nem pedig nemzetiségi beosztás szerint szavazanak.

És a »Bácsmege« az érdemesebb s hazafiasabb magyaroknak ezt a tulajdonképen

önvédelmi mozgalmát, a község belbékéje felállításának minősíti. Mentegetődzésnek elég jó, de hát nézetünk szerint inkább legyen nyugtalanság, mint igazságtalanság, mert az igazság idővel a nyugtalanságot megszünteti, de elvesztett az a nép, mely az igazságtalanságban megnyukszik. Mi pedig martonosi magyarok élni akarunk, akár tetszik a szerb társainknak akár nem. A boldogító béke örömeit élvezte az osztrák, midőn hazánkat fojtó karjai közt ölelgette, úgy látszik megyei darabontjainak nézete szerint kár volt a magyaroknak 1848-ban megmozdulni, mert az osztrákok békéjét e mozgalom alaposan felforgatta.

Hazafiatlanságnak kell mondanunk a »Bácsmege« fenyegetődzését, hogy nekerüljön többé a megyeházába a martonosi ügy, mert ez csak azt bizonyítja, hogy a »Bácsmege« mögötti darabont urak azok, akik még most is pártérdekből bírálják el a legigazságosabb ügyet amint a martonosi magyarok ügyénél igazságosabb még nem feküdt a vármegye asztalán. A »Bácsmege« fenyegetődző üzenete a kialvó gyertya utolsó fellobbanására emlékeztet, az igazságtalanságokkal telt liberálistus még egyet, egy utolsót akar rugni az igazságon. hogy aztán csak az eltakarítandó romok emlékeztessenek egykori szomorú szereplésére.

Igaza van a cikkírónak, hogy »nagyon szomorú, hogy a magyarság ügyét (talán nem is a magyarság ügye, hanem egynehány kortesé) az erők összemérésével lehet csak elintézni.« — De hát ki beszélt először erők összeméréséről? Mi nem. Mert, amikor az állandó választmány a határozatot meghozta, mi megnyugodtunk abban, ahhoz kommentárt nem fűztünk Ellenben a közismert honmentők nyomban megszólaltatták a kürtöt, a tárogatót s a Magyarországon, a Zentai függetlenségben, a Bácsmegei függetlenségben hasábokra terjedő tudósításokban a koalíció diadaláról és az ellenpárt bukásáról kiabáltak. Természetes, hogy ezt szó nélkül nem hagyhattuk.

A megye főügyészét és főjegyzőjét darabontoknak nevezni — nagymérvű izléstelenség. Az ő hazafiságuk nem a boros poharak csörömpölésében, hanem komoly hasznos munkában mérül ki.

Aki pedig bennünket illet azzal az alávaló rágalommal, hogy a szemébe mondjuk, hogy hitvány, hazug alak, akinek megvetés az osztályrésze.

Ismételjük, hogy mi a vármegye békéjeért, a közigazgatás rendes menete és a gazdasági célok előbbrevitele érdekében nagy politikai áldozatra készek vagyunk. Az alaptalan ráfogásokat és piszkos rágalmakat azonban nem tűrjük. Azokat megtorlás nélkül nem hagyjuk.

— Latinovits Pálról, lapunk vezérééről azt írja egyik szabadkai lap, hogy a regőcei kerületben néppárti programmal fog föllépni. Ennek a hírek semmi alapja nincs. Latinovits Pált megkínálták ugyan a regőcei, bácsalmási és verbácsi választókerület mandátumával, de ő ezideig — minthogy az ilyen állásfoglalás még idelőtt — határozott nyilatkozatot senki előtt se tett. Önkényes kombináció az is, hogy néppárti programmal lép föl. Latinovits Pálnak megvannak a politikai elvei, amelyeket máról-holnapra változtatni nem szokott. Egyébként ezidőszerint inkább társadalmi és gazdasági kérdésekkel foglalkozik, mint politikaiakkal.

= **Lányi Mór a választói jogról.** A szabadkai szociálisták múlt heti ülésükre meghívták Lányi Mórt is, aki a következő levelet intézte hozzájuk:

Köszönetet mondva tegnap két levelükkel közölt szives meghívásukért, őszinte sajnálatomat nyilvánítom, hogy gyűlésükön nem vehetek részt, mivel meghívásukat csak ma vettem, holnapra pedig sürgős teendő szölit Budapestre. Nincs okom azonban elrejtteni azon véleményemet, hogy a választójognak a pluralitás alapján való megalkotását a magyar középosztály szempontjából sem tartom kedvezőnek. Ha ezt a körülményt egybevetjük azzal a ténnyel, hogy a pluralitás hazánk magyar nemzeti karakterének megerősítésére sem szolgál alkalmas eszközül, szociális szempontból pedig bizonyára alkalmatlan lesz arra, hogy az egyes társadalmi osztályok és gazdasági tényezők között oly kívánatos, békés együttműködést biztosítsa: úgy kétségtelen, a pluralitás ellen való állásfoglalást csak helyeselhetem.

Ismételten megköszönve szives meghívásukat, vagyok teljes tisztelettel

Lányi Mór,
orsz. képviselő.

= **Manojlovits János** orsz. képviselő a következő levelet intézte a szabadkai szociálistákhoz:

A tisztelt Cimtől hozzám intézett meghívást az általános választójog érdekében tartandó népgyűlésre — köszönettel fogadtam. A népgyűlésen, ha csak körülményeim megengedik, szívesen megjelenek. A fölötte megtisztelő meghívást, hogy ott nézeteimet az általános választójogról kifejtsem, hálával fogadom, annak kifejezett kijelentése mellett, hogy az általános, titkos, egyenlő, közvetlen, községenkénti és a kisebbségek képviselőit biztosító választójognak föltétlen híve vagyok.

Maradok kiváló tisztelettel

Dr. Manojlovits János,
orsz. képviselő.

= **Eső után köpeny.** A kereskedelmi miniszter elrendelte, hogy a múlt vasárnap, Mindenszentek napján a koszoruk eladása meg van engedve. Rendeletét azonban oly későn adta ki, hogy a lapok csak a vasárnapi számban közölhették. A kereskedők tehát elkésve szereztek róla tudomást. Így föst a kereskedelmi miniszteriumnak a kereskedőkkel és iparosokkal szemben való jóakarata.

Nagy rendetlenség egy pénzügyintézetnél.

— Saját tudósítónktól. —

Sztapár, 1908. november 1-én.

A sztapári szerb takarékegyelet mint szövetségben a zombori kir. törvényszék mint kereskedelmi bíróság — egybeadott feljelentés folytán — folyó hó 22-én (1908. Rob. 1/12 sz. a.) könyvszakértői szemlét tartott, melynek eredményeként megállapított, hogy nevezett szövetségnek sem leltára, sem váltónaplója, sem eredeti főkönyve nincsen. A meglevő üzleti könyvek pedig a mérleggel egyáltalán nem egyeznek; olyannyira nem, hogy a mérlegnek »vagyon« rovata alatt »váltók« és »cselekvő vagyon« címén nem kevesebb mint 334,000 (háromszázharmincnyezer) koronával mutattak ki többet, mint amennyi a meglevő üzleti könyvekben találtak. Azonkívül több más szabálytalanság is állapított meg.

A hiányzó üzleti könyvekre vonatkozólag azt adják elő, hogy azokat a még 1 1/2 év előtt eltávozott könyvelő vitte magával.

A vizsgálatnak ezen eredménye nem is meglepő, ha tekintetbe vesszük, hogy ezen

egylet 10 év előtti létesítése óta — a jelen bírói szemléig — *szakszerű ellenőrzésben sosem részesült*, noha arra igen gyakran rászorult volna, mert az *egylet egész vezetősége mindenkör csak (a nevét aláírni alig tudó) tudatlan emberekből állott.* Azelőtti *könyvelőjük* 1 1/2 év előtt *Amerikába szökött*, míg az azóta, vagyis most *alkalmazásban lévő könyvelőjük* egy egészen fiatal, tapasztalatlan, a könyvvitelben teljesen járatlan, alig felszabadult *boltonas*.

Hogy van-e és mennyi az egylet kára, azt a további vizsgálat lesz hivatva megállapítani.

Tanitógyűlés Martonoson.

— Saját tudósítónktól. —

Martonos, 1908. okt. 30-án.

A *Bács-Tiszavidéki R. Kath. Tanítóegylet* e hó 28-án tartotta évi rendes közgyűlését *Martonoson*.

A tanítók szívélyes fogadtatásban részesültek. A helybeli kollegák mindent elkövettek, hogy vidéki kartársaik jól érezzék magukat.

A gyűlésen, melyen a karhoz nem tartozó nagyszámú közönség soraiban *Sztribék Béla* főszolgabíró is jelen volt, *Márton Mátyás* magyarokanizsai prépost-plebános elnököt. Mindenekelőtt a tanítósnak a pápa iránt érzett szeretetét fejezte ki. Majd az egylet működését ismertette széles vonásokkal, miközben az észlelt hiányokra s mulasztásokra utalt. Üdvözli a járási közigazgatás fejtét és az *Alt. Tanítóegylet* képviselőjét.

Losonczy Antal a legutóbbi közgyűlés jegyzőkönyvét olvasta föl.

Fárbás József óbecsei tanító a tanítói nyugdíjtörvény revíziója melletti állásfoglalásért szólal föl. Beszéde végén ezt a határozati javaslatot terjeszti be:

1. Égetően sürgősnek tartja az orsz. tanítói nyugdíjtörvény revízióját azon formában, a mint azt a *Tanítók Országos Bizottsága* már pontokba foglalta.

2. Ennek megvalósítása érdekében fölír az országgyűléshez, továbbá minden a Tanító egylet kerületébe eső országgyűlési képviselőt a revízió sürgetésére és támogatására fölker.

3. Ugyanilyen határozathozatalra és eljárásra felszólítja az érsekmegye területén levő *tanítóegyleteket* és hathatósan közreműködik, hogy a megyei és az országos megnyilatkozása a tanítósnak impozáns legyen.

Osztrógándcz Ferenc óbecsei és *Seifrid József* martonosi tanítók pártoló felszólalásai után a javaslatot egyhangulag fogadták el.

Ezután *Losonczy* jegyző referálása alapján a módosított alapszabályokat fogadták el.

Osztrógándcz pénztárnok jelenti, hogy a készpénzállomány 276 kor. A tagdíj-hátralék 1886 kor.

Ifj. *Árpásy István* adai tanító a gazdasági pedagogia terjeszkedésének fontosságára utal, s indítványozza, hogy a jövő közgyűlésre hívják meg az Országos Gazdaszövetség képviselőjét is, hogy ez gazdasági vonatkozású előadást tartson. Az indítványt elfogadták.

A közgyűlés kimondta azt a fontos és politikailag aktuális határozatot is, hogy abban az esetben, ha az új választási törvényben a szavazati jog az irni és olvasni tudáshoz lesz kötve, akkor *ingyenes továbbképző tanfolyamot létesítenek az analfabédák részére.*

Majd a tisztújításra került a sor. Megválasztottak:

Elnökké *Márton Mátyás*, alelnökké *Szűcs János* óbecsei és *Berecz Lajos* moholi tanítók. Jegyzők lettek: *Idősb Árpásy János*, *Losonczy Antal* és *Seifried József* pénztárnok *Osztrógándcz Ferenc*, ellenőr *Komenda János*, könyvtárnok *Laczkovits Antal*.

Választmányi tagok: Adáról: *Latky József*, *Bukovits István*; Bácsföldvárról *Blazek Lajos*; Szűszner Ferenc. Kishegyesről: *Szörffy Ödön*. Martonosról: *Simrák Béla*. Magyarokanizsáról: *Ki-*

rály István, *Lipták Sándor*. Moholról: *Michler Ferenc*, *Göblös Ignác*. Óbecséről: *Jauch Ferenc*, *Palásthy Fábán*. Péterrévéről: *Kis Sándor*, *Pozsgay Imre*. Szenttamásról: *Molnár Fábán*, *Haasz Ferenc*. Topolyáról: *Sulyok János*, *Takács Elek*. Gyulafalváról: *Vicsek Antal*. Zentáról: *Dulóssy Jenő*. — Bíráli bizottság: *Virág István*, *Szűcs János*, *Fárbás József*. — Számvizsgáló bizottság: *Piller György*, *Bernhardt Ferenc*. Ifj. *Árpásy János*.

Délben bankett volt, melyen sok szép tósz hangzott el.

= **Két vasuti terv versengése.** Két *bajai* vasuti terv megvalósításával foglalkoznak. Az egyik a *baja—dunapataji*, a másik a *baja—kiskőrösi*. A zilált pénzügyi helyzet azonban csak egy vasuti terv körösztülvitelét engedi meg. A bajaiak tehát a saját érdekükben a kiskőrösi terv mellett foglalnak állást. És ez természetes is, mert ez a vasut 70—75 kilométerrel megrövidíti a baja-budapesti utirányt s így az áru- és személyforgalmat lényegesen megjavítja, a szállítási költségeket olcsóbbá teszi, amivel a város közgazdasági föllendülését hatékonyabban mozdítja elő. Ezt az álláspontot a város ama kiküldöttjei, akik a kereskedelmi miniszternek ez ügyben egybehívott értekezleten jelen voltak, derekasan meg is védték. A miniszterium egynemű körei azonban *érthetetlenül* (?) a baja-kiskőrösi tervnek háttérbe szorítását kísérelték meg, a másik tervnek javára. Hogy mi viszi a miniszteriumbeli urak erre az állásfoglalásukra, azt közelebb el fogjuk mondani.

A temerini kath. polgári kör jubileuma.

— Saját tudósítónktól. —

Temerin, 1908. okt. 30.

A temerini *Kath. Polgári Kör* e hó 25-én ünnepelte főnnállásának 25-ik évfordulóját, széleskörű ünnepségek közben.

Az ünnepély fényét emelte az a körülmény, hogy ez alkalomból *Matkovics Béláné*, a minden szép és nemes eszméért lelkesedő, áldozatkész urnő drága himzésekkel diszitett, remek selyemzászlóval ajándékozta meg a kört. A nagyértékű zászló egyik felén szent István, a másikon szent Erzsébet képe látható.

Az egyleti tagok reggel 9 órakor testületileg jelentek meg a *Fernbach-Matkovich* család hajlékában, ahol a zászlót átvették. Majd özv. *Fernbach Antalné* és *Matkovich Béláné* urnőkkel az élén a templomba vonult a menet. Itt dr. *Révay Tibor* érseki titkár magasan szárnyaló, költői fordulatokban és egyházi példákban gazdag beszéd kíséretében szentelte meg a zászlót.

A templomból a körbe mentek, ahol diszközgyűlés volt, melyen *Matkovich Béla* elnököt. Tartalmas beszédben vázolta a nap jelentőségét. *Volpert György* jegyző a kör történetét ismertette gondosan összeállított adatokkal. Ezután az emléktáblát leplezték le. Majd a zászlószegek beverése következett.

Déli 2 órakor 260 teritékü bankett volt, melynél szebbnél szebb beszédek hangzottak el. *Matkovich Béla* a királyt és pápát éltette. Dr. *Jeszenszky Béla* orvos igen sikerült, érdekes beszédben *Fernbachné* és *Matkovichné* urnőkre emelte poharát. *Matkovich Béla* a kör tagjait. *Bódy Géza* tanító az érseket és dr. *Révay* titkárt. *Bogáts Lajos* Nikolits Izidor főszolgabíró éltette. Dr. *Révay Tibor* az egyetértésre üritette poharát.

Bankett után tánc volt, mely a késő éjjeli órákig tartott.

Tanítógyűlés Felsőszentivánon.

— Saját tudósítónktól. —

Felsőszentiván, 1908. okt. 31-én.

A bácsalmási r. k. espereskerülethez tartozó tanítók e hó 28-án tartották meg ezidei gyűléseket Felsőszentivánon. A gyűlés közepesen volt látogatva. A tanácskozás során több aktuális pedagógiai kérdést, s az egylet beléltére vonatkozó némely részleteket vitatták meg.

Tanácskozás előtt szentmise volt, melyet Barich lelkész celebrált.

A gyűlésen Barich plébános elnökölt. Megemlékezett Klauszky Ferenc Jánoshalmi apátról, akit betegsége gátolt a megjelenésben. Majd az egyletnek két elhunyt tagja iránt érzett kegyeletét nyilvánította.

Siskovics Lajos felsőszentiváni tanító az *illusztrált tankönyvekről* tartott ügyes előadást. Szakszerű fejtegetései során a képek mellett foglalt állást.

Kuber Ferenc a *papírfűtésről* tartott oktatást, nagy figyelem és tetszés közt.

Ezután a »főnév ismertetése a III. osztályba« című tétel fölött folyt a vita, amelyet Bagó János nem éppen szerencsésen vezetett be. Szauter kunbajai tanító módosítást nyújtott be, melyet elfogadtak.

Jrener Antal bácsalmási tanító, az egylet buzgó könyvtárosa a könyvkezelés célszerűsítésére irányuló indítványt nyújtott be, melyet elfogadtak. Egyben elismerést nyilvánítottak neki eddigi hasznos működéséért.

Ezzel a tanácskozás befejeződött.

Délben bankett volt, melyen felköszöntő hangzott el. Zajos éljenzések közt éltették Városy érseket és Klauszky Ferenc jánoshalmi apátot.

Összedült templom.

— Saját tudósítónktól. —

Sajkásszentiván, 1908. nov. 1.

Sajkásszentivánon most van folyamatban az ág. hitv. evangélikus templom építése. A munkálatok már befejezésükhöz közeledtek. A napokban készült el a mennyezet. A munkások e hó 29-én akarták a boltív alól az állványokat kiszedni. Alig kezdték meg ezt a munkát, a mennyezet beszakadt és három munkást maga alá temetett.

A szerencsétlenül járt munkásokat a gyors segítség kiszedte a romok alól. Azonban *mindhárom munkás életveszélyes sérüléseket szenvedett.*

A bírói vizsgálat nyomban megindult. Az eredményt eddig még nem hozták nyilvánosságra. A jelekből ítélve azonban az építőket terheli a felelősség.

A lakosság körében általános részvét nyilvánul a szerencsétlenül járt emberek iránt.

Merénylet a monitorok ellen.

A Bács megyei Naplónak a következő feltevődő hírt jelentik Zimonyból:

A hadihajók kirendeltsége Zimony alatt táboroz és éber szemmel vigyáz a Belgrádban történő eseményekre. Az ott történő eseményekről távirati jelentéseket küldenek Budapestre és Bécsbe. Az őrségek felállításánál a legmesszebbmenő óvintézkedéseket teszik meg. Szombaton éjjel az egyik hadihajó őrszeme egy sötét tömeget látott a hajó felé közeledni a vizen. A víz alig locsant az alak közeledtére. Az őrnök gyanus volt az uszó valami és erősen kezdte figyelni hogy mi lehet az. Amikor alig volt tíz lépésnyire az alak, kivehető volt az uszó emberi fej. A test a vízben volt. Az ember karja az uszónál lassan és vigyázva szelte a vizet, lehetett látni, hogy az őrnök akarja kikerülni, azért uszik olyan óvatosan. Az őrnök a hajó korlátjánál állt és erősen figyelte az uszó ember minden mozdulatát, de ő óvakodott elárulni azt, hogy észrevette a közeledő

alakot. Eközben az uszó ember a hajó oldalához ért. Az őrnök előre hajolt a korlátot és látta, hogy az ember a hajó aljánál megállapodik és ott valamivel odaerősíti magát a hajó oldalához. Eppen akkor ért az őrnök az ellenőrző őrszékhez. A katonai jelentést tett az őrség parancsnokának a látótakról. Az őrség parancsnoka pedig a hajó kapitányának tette meg azonnal jelentését, elmondta azt is, hogy az a gyanus ember még most is ott tartózkodik a hajó alján. Azért nem szólították meg, mert könnyebb lesz elfogni az embert, ha két-három katonára a vízbe megy és ott letartóztatja. A hajó kapitánya három jó uszó katonát egy altiszt vezetésével kiküldött a vízben levő ember elfogatására. A négy ember ovatosan leereszkedett a vízbe és vigyázva uszott a hajó azon része felé, ahol az ismeretlen alak tartózkodott. A katonák olyan vigyázva és csendben usztak, hogy a munkájában elmerült ember észre sem vette közeledésüket. A katonák egészen közelébe mentek és ott egyszerre támadtak rá a gyanus munkát végző emberre. Pár percig tartó borzalmas birkózás vette kezdetét a Duna habjaiban, mely végre is a katonák győzelmével végződött. Összekötözve vitték a Dunában elfogott embert a hajó kapitánya elé.

A kapitány parancsára kihallgatták és átmotozták a gyanus embert. Minden szépitgetés nélkül vallotta meg szándékát. Azt mondta, ő jó szerb és fáj neki az, hogy a svábok elrabolták a szerbektől Boszniát és ezért bombával felakarta robbantani a hadihajókat. Erre a célra hozott magával három egy kilós ekrazit robbanószert. Az egyik csomagot éppen ebben a hajóban akarta elhelyezni. Neki nincs mit vesztenie, saját életével nem törődik, tegyenek vele amit akarnak. Neve Malusevics Spázó, negotini gazdálkodó.

Az esetről jelentést tettek a hajóraj parancsnokának is, aki személyesen jött át kihallgatni Malusevicsét. A Malusevicsnél talált robbanószert elkobozták és erős őrizet alatt a katonai puskapor-raktárba szállították. Malusevicsét vasárnap reggel Péterváradra szállították. Ha Malusevics terve sikerül, azzal a három kiló ekrazittal levegőbe röpteti a Zimonynál tartózkodó összes hajókat.

A fenti szenzáció szöveg közlemény tartalmát Zimonyból megcáfolják.

H I R E K.

A tolvaj.

Utcáról utcára hajszolják, kergetik . . .

S csoportosul a nép itt is, ott is legott.

»Mért bántják ez embert? — kérdezem szorongva.

Felel a szomszédom: »Tán valamit lopott.«

Megfogták . . . Lihegve szótlan áll meg a bűnös . . .

S két vaskezü rendőr nyomban közre veszi.

»Szegény!« — sóhajtok fel, akaratlan szánva.

S felel a szomszédom: »Rosszcsont. Ugy kell neki!«

Ép mellettünk haladt a szomorú csapat.

S a bűnös rámveté izzó, sötét szemét.

— E szemekből a kín, a szegény sirt felém

Ékesszólóbban mint sok könyörgő beszéd. —

Vajjon mi vihette így ifjan a bűnre?

— Cikkáz át e kérdés töprengő lelkemen —

Átkos, hamis fanok? Romlott társak? Nyomor?

Avagy tán öröklött, gonosz szénvedelem?

S míg méltázok, megnyílt előttem a távol . . .

Szemem szűkös, kicsiny szobába belát:

Egy férfi rémültem ejti el a lapot . . .

S egy asszony jajongva siratja rossz fiát . . .

És vágy támad bennem. Forró hatalmas vágy.

Hogy felemeljem, hogy védjem az elbukót.

Lelkébe, ez ugar, műveletlen földbe,

Behintsem a szépet, az igazat, a jót.

A proféták s nagyok szent lelkesedése

Gyul lángra szívembe néhány pillanatra

De csakhamar elhunyt, mintha pásztorfüzre

Részakadt vón árvíz jeges zuhatagja.

Óriási paloták sok száz ablakszeme,

Amint köztük megyek hidegen rád mired,

S érzem, amint gungol: Ily nagy műhoz, asszony —

Vajmi kevés a te szánó szereteted!

MOLNÁRNÉ RADICH JOLÁN.

Koalíció erkölcsök.

Az »Jgagság« című lapból vesszük át a következő találó koalíció erkölcsi rajzokat:

(A ráma.)

Én nem vagyok jászberényi választó, és azért nevelem másképpen beszéljen Apponyi ur, ha azt akarja, hogy megértsem. Azt mondja a beszámolójában, hogy a kormány Boszniára nézve ragaszkodik a magyar korona jogaihoz e tartományokra, és semmi olyan nem történt és nem fog történni, ami e tekintetben lemondást vagy jogfosztást jelentene.

Ilyen formán hangzik a kijelentése.

Most már azt szeretném tudni, mit jelent ez magyarul?

Magyarország gyarmata, megyéje, tartománya lesz-e Bosznia?

Magyar lesz ott az államnyelv, az okmánybélyeg, a postabélyeg, a vasúti bakter, a kir. ügyész, a cimer, a zászló, vagy a sóhivatal?

Mi lesz ott magyar, mi lesz ott a magyaroké?

Én nem vagyok berényi, tehát nekem az a cifra frázis a közjogi fenntartásokról csak akkor fog imponálni, ha megmond valamit magyarul is — a fenti szerény kérdéseimre.

Megvallom őszintén, hogy ugysis tudom, hogy igennel nem felelhet egyik kérdésemre sem. (Legfőleg a zsandárok kardbojttára mondhatná, hogy az bizony olyan lesz, mint a magyaroké, t. i. feketesárga!)

És ha annyi magyar vér és magyar pénz nem pusztult volna bele, nem is bánám, akár kié lesz Bosznia, aminthogy, ha bánjuk, se kérdeznek bennünket.

Ha nem tartanék attól, hogy iszonyuan kinevetnek, azt mondanám, amit egy fiatal honatya merészkedett nagy szerényen a pártklubban az utolsó sorból odavetni, mint esetleges megoldást, hogy »talán meg kell szavaztatni a népet!«

De mert ez az egyetlen igaz és becsületes megoldás lenne, úgy kinevelték a pártkörben, hogy szégyenletében még a nevét sem merete megmondani az újságíróknak, és így csak úgy irtak róla, hogy »egy hang azt vélte . . .«

Nehogy így járjak, hallgatok.

Majd beszélnek a tények.

(A tulipán.)

Olyan ritkán esik róla szó mostanában, mint . . . mint a milyen ritkán látni a gomblikban.

Alig viseli más, mint néhány képviselő, főispán, és néhány olyan buzgó öreg magyar, aki nyilván akkor, amikor föllendült, fogadalmat tett, hogy holtig fogja viselni, és most már áll a szavának, ha mindjárt rösteli is, hogy kvótafel-emelő plurális magyarnak nézik.

Ugyan miért nem meri kimondani a reakció tábor, hogy csak azt tekinti igaz hívének, aki viseli a tulipánt? No bizalmat szavazó pártkörök, pártelnökök, párttitkárok, hát miért nem viselitek a szent jelvényt? Miért nem tüntettek vele? Hiszen a mozgalom nemes céljainak csak használna, ha fogynának a Fischer boltjának a magazinumból és legalább messziről meg lehetne ismerni mindenkit, aki szereti a kvótaemlést, közösbankot, szájkosarat, adósróft, létszámfölemelést, pluralis voksot stb.

Vagy igazán csak annyian vagytok, ahányan viselitek?

(Hizelgés.)

Rosszul mondják laptársaim, hogy Montecuccoli tengernagy avval hizelgett a magyar (?) delegációnak, mikor ezt a két szót magyarul nyögte ki, hogy »tengerre magyar!« és evvel akarta őket rávenni, hogy a sok milliót szavazzák meg, dacára a sok dacárandónak.

Nem barátaim, ő nem evvel hizelgett, hogy egy magyar mondást keveri a beszédébe.

Nagyon jól tudta ő, hogy ha semmit sem mondott volna, vagy ha franciául beszélt volna, mert hiszen ott előre megmondta mind aki szolt, és aki hallgatott, még inkább, hogy megszavaznak őt mindent, mert hiszen azért lettek oda válogatva (és nem választva.)

Hanem azért ez mégis hizelgés volt. A hizelgéssel való hizelgés. Ez a hatvány: Az a legnagyobb hizelgése, hogy úgy tett, mintha kellene valamivel hizelegnie.

(Gyáva nép és romlott erkölcsiség.)

Ha jól emlékszem ezzel a jelzéssel bélyegezte meg Ugron Gábor a magyar közéletet, amikor az Ugron-párt nem birt érvényesülni és ő is kénytelen volt visszavonulni a közélet küzdőteréről rövid időre.

Ahogy ma állunk, ugyanezzel a szemrehányással illelhetjük, a nagy közönséget, amely

bennünket, a függetlenségért harcoló kis tábor, — magunkra hagy.

Nem szólunk azokról, akiket a konc elvesz a közönségek legmélyebb fertőjébe. Kárhöz-tatandók azok is, de legalább meg van az az emberileg megérthető menségük, hogy az anyagi jóvoltukért adták el magukat.

De mit szólunk azok ezreihez, akik semmit sem kaptak, nem is keresnek semmit, szidják is az állapotokat az olvasókörben, a kávéházban, a malom alatt, de ki nem lépnek a koalíciós pártokból, népgyűlés vezetésére, pártalakításra nem kaphatók?

Ezeknek az indolenciája nagyobb veszedelem, mint a direkte ártók cselekedetei. Mert az ártalmas, szabadság és függetlenségellenes dolgokat elítéljük, nem utánozzuk, és így azoknak a példája szórványosan kap utánzókat. De amikor azt látjuk, hogy pártelnökök, akik évtizedeken át vezették az ellenzékkel, most csendesen otthonmaradnak, szidják ugyan a közönséges veszedelmet, de ellene egy lépést sem akarnak tenni, akkor a kisebb ember még inkább tartózkodik minden pozitív cselekvéstől, tiltakozástól és hallgat.

A vétkezők pedig rámutatnak a nép csöndjére és azt mondják: Ime, meg vannak elégedve velünk, a pluralis választójoggal, az annexióval, okkupációval, kvótával, deressel, szájkossárral, mindennel. Mert ha nem volnának, tiltakoznának.

Uj pénzügyi tanácsos. A pénzügyminisztérium vezetésével megbízott miniszterelnök bácskai földinket *Oliványi* Ferenc pénzügyi titkár, lévai pénzügyigazgató helyettesét, a temesvári pénzügyigazgatósághoz való áthelyezése mellett, pénzügyi tanácsossá végleges minőségben nevezte ki.

A bajai orvosi kar köréből. Dr. *Kuzman* Oszkár bajai jeles képzettségű orvost a trencsényi közorvosi orvossává választották meg. Dr. *Kuzman* a napokban már el is foglalta állását.

Áthelyezés. A főispán *Milits* János szabalyai és *Molnár* Imre topolyai tb. szolgabirákat november elsőjével kölcsönösen áthelyezte.

A zentai járásbírósköréből. Dr. *Kopp* István zentai járásbíró megrongált egészségének helyreállítására hosszabb szabadságra ment.

Sajtópör a Szegedi Napló ellen. Annak idején megírtuk a bajai betegsegélyző pénztárnak dr. *Kuzman* Oszkár fiatal orvos ellen indított szabályellenes fegyelmi eljárását. Ezt az esetet a *Szegedi Napló* is megírta; csak hogy a tényeknek meg nem felelően s modorban, hogy az orvos okkal sértve érezhette magát. E miatt — mint értesülünk — sajtópört indított a nevezett lap ellen.

Jegyzőválasztás Borócson. A megüresedett boróczi jegyzői állásra *Dupicza* Kálmán bácsujlaki jegyzőt választották meg 27 szavazattal *Bercsenyi* József parragi jegyző 8 szavazata ellen. Az új jegyzőt *Heugen* plebános üdvözölte. A választást *Payerle* Nándor tb. főszolgabíró vezette.

Polg. iskolai tanárnői választás. Az óbecsei polg. iskolánál ideiglenesen alkalmazott *Berzenkovics* Paulát a napokban véglegesen megerősítették állásában.

Érseki tanítói kinevezések. Az érsek Stéger József Küllödre, Molnár Istvánt s Werner Gyulát kasszálásra és Zámbo Margitot Jánoshalmára tanítókká, illetve tanítónővé kinevezte.

Megjutalmazott rendőrfelügyelő. A belügyminiszter *Nikowitz* Emil, szabalyai rendőrfelügyelőt — a közbiztonság javítása terén kifejtett munkássága elismerésül és több sikeres bűnügyi nyomozás megjutalmazására — 200 korona jutalomban részesítette.

Tanítónői helyettesítés. A bácskerteszi községi iskolaszék özv. *Kisimrédy* Pálné, szül. Hirmann Mária bácskerteszi tanítónőnek egy évi szabadságot engedélyezvén, ezen időtartamra helyébe *Nagy* Janka okl. tanítónőt helyettesítette.

Uj postamesternő. A temesvári posta — távirda igazgatóság — mint már megírtuk — Bács községbe kinevezte *Zombory* Lászlóné, De merác Blanka urnó, néhai *Zombory* László volt ujvidéki ügyvédnek özvegyét postamesternőnek, aki e minőségében állását már e hó elejével el is foglalja. Bács községének társadalmában benne sokat nyer.

A megyei sajtó köréből. A *Zombor és Vidéke* főszerkesztője, *Jankovits* Lajos, aki néhány hét előtt óriási beköszöntővel foglalta el állását s aki Zomborban és Budapesten fogadónapokat tartott és a *Bácskai Hírek* főszerkesztője, *Zsupánszky* Milivoj elhagyták lapjaikat.

Tanítónőválasztás Zentán. Zentán az egyik tanyai iskolához tanítónővé *Kiss Zentai* Gizellát választották meg nagy többséggel három ellenjelöltjével szemben.

Uj ügyvédi irodák. Dr. *Róna* Gyula ügyvédi irodáját Mohácsról Bezdánba helyezte át. Dr. *Sándor* Manó pedig Zomborban nyitotta meg ügyvédi irodáját.

Előadás a nyultenyésztésről. *Jovánovits* György apatini hajózási tisztviselő e hó 8-án előadást tart egyik ottani vendéglőben a belga és óriási nyulak okszerű tenyésztéséről.

Fizetéseképtelenség Zomborban. A zombori Englféle rövidáru cég most másodikban fizetéseképtelenséget jelent. Kedvezőtlen pénzügyi helyzetét az új végrehajtási novellával okollja. Egyezsége törekszik.

Egy ujvidéki pálinkagyár fizetéseképtelensége. Az ujvidéki *Lakics és Vermes*-féle közismert pálinkagyárcég a napokban fizetéseképtelenséget jelentett. Aktívái 90,000 koronát tesznek, passzívái 160,000 koronára rugnak. A cég tulajdonosa *Vermes* Mór egyezsége törekszik. Hitelezőinek 40%-ot ajánl.

Elítélt gyilkos. A szabadkai kir. törvényszék *Wagner* Simon garai lakost, aki *Bayer* Józsefet bosszúból szőlőkaróval agyonütötte, 3 évi börtönrre ítélte.

Házasságok. *Majtány* József Bezdánból eljegyezte özv. *Álmássyné* Simon Etalka urnót Szegszerdon.

Kopeckzy Nándor palánkai ékszerész eljegyezte *Fehérváry* Mariska kisasszonyt Bajáról.

A Bácsmegyei Kör ma csütörtökön este a Központi Kávéház külön helyiségében közgyűlést tart.

Az ujverbászi főgymnasium kibővítése. Ujverbász község előjárósága *Schmidt* Fülöp helybeli kőmivesmester tervei szerint kibővíteti a gimnáziumépületet. A kibővítésre 81225 kor. 67 fillér előirányzattal október 30. tartotta meg a versenytárgyalást a melyen heten adtak be ajánlatot. És pedig *Schmidt* Fülöp (Ujverbász) 76595 kor. 81 fillérrel, *Bernhard* Károly (Zombor) 87723 kor. Haasz Fülöp (Ujvidék) 77164 kor. 39 fillérrel, *Kuntz* Károly (Ujverbász) 75734 kor. 81 fillérrel, *Schäfer* János és társai (Ujverbász) 78000 koronával, *Lotz* András (Ujverbász) 77560 kor. 52 fillérrel, *Pick* és *Tobiás* (Szeged) 81225 kor. 67 fillérrel. A község *Kuntz* Károlyt bizta meg az építéssel.

Merénylet egy kereskedő ellen. *Gruics* Toma felsőkaboli 16 éves legény — mint levelezőnk írja — az apjától lopott fél zsák kukoricával beállított *Kohn* Sándor ottani kereskedőhöz eladás végett, s miután a kereskedő a kukoricát megvenni nem akarta, a legény egy hegyes vassal le akarta őt szurni. Az egész házi népnek sikerült csak a támadót az üzletből eltávolítani.

Véres támadás egy asszony ellen. *Makrin* György alsókaboli lakos — mint levelezőnk írja — éles késsel a kezében *Sztojadinov* Milán lakásába hatolt és annak nejét — minden ok nélkül — le akarta szurni. A kiabálásra elősietett férj és a szomszédok azonban megakadályozták a merénylőt véres tettének végrehajtásában.

Halálozások. *Ráthay* Nelli özv. *Ráthay* Tivadarné apatini gyógyszerutaladonosnő leánya november 1-én halottak napján 27 éves korában elhunyt. F. hó 2-án délután kísérték az egész intelligencia és nép kíséretében nyugvóhelyére.

Doleschall Alajos apatini derék iparost nagy csapás érte, egyetlen fia *Doleschall* Antal, ki Nagyváradon a 37-ik gyalogezrednél, mint főhadnagy szolgált, 28 éves korában hirtelen elhunyt. A szerencsétlen fiatal embernek, ki egy hete boldog vőlegény volt, pattanás támadt az orrában, melyet elvakart, Ettől seb támadt, mely elmérgesedett és vérmérgezés állt be. November 2-án hozták haza az egyetlen fiút a szegény szülői, kiknek bánatában az egész község részt vesz. 3-án délelőtt temették nagy részvétellel.

Halálos baleset Katymáron. *Katymár* ról írják nekünk: Szombaton temették el *Tobber* András ácsmestert ki pénteken 3/4 12 óraker Kungl József katymári lakosnak a templomnak átellenében levő épülőfélben levő házának padlásáról a kapu fölött levő felvonó nyíláson keresztül lezuhant és koponyáját összezuva azonnal meghalt. Neje, 2 gyermeke siratja a még csak 36 éves képzett ácsmestert.

A temerini Chevra Kadischa keresztény tagjai A felekezetek közt fennálló békét tetszőtően jellemzi eme eset: A temerini izr. szentegylet özv. apatini *Fernbach* Anna urnó tiszteletére a templomban emléktáblát helyezett el, mely a nemes uriaszony cselekedetét ma-

gasztalja. *Fernbachné* az ottani chevra kadisának évi 200 korona segélyt ad. Ezen emberbaráti szeretetet az egyesület meg akarván hálálni, a templomban az oltár mellett egy gyönyörű kivitelű emléktáblát helyeztetett el, melyben az adományozó iránti tiszteletének és hálájának még egyéb bizonyítékát is szolgáltatja, mert a patronusnak 3 halottját: atyját, férjét és fivérét öök időközben kegyeletben tartja és halálozások évfordulóján gyász emlékünnepelet tart. Özv. *Fernbachné* Anna urnó kívül még veje: mátházi *Matkovich* Béla temerini nagybirtokos szintén a chevra Kadisa tagjai sorába lépett és ezt anyagilag támogatja. Szép jele ez a felekezeti békének és polgári erénynek. A művészies kivitelű emléktáblát *Csernyei* Mór ujvidéki tanár tervezete és szövegezte, a nyomdai munkát, *Stein* Sándor Hungária nyomdája készítette Ujvidéken.

Csaló pénzközvetítő. *Bröder* Zsigmond, (Simon) Pincédől való pénzközvetítő foilyó hó 22-én Ujvidéken *Fischer* Majortól egy bélyegeket, váltókat és készpénzt tartalmazó csomagot vett át, hogy azt Zsablyán lakó feleségének *Fischernének* kézbesítse. *Bröder* a megbízást elfogadta, a váltókat és bélyegeket kézbesítette, de a pénzt (24 koronát) elsikkasztotta. Azonkívül *Fischernétől* kicsalt 55 koronát és azután megszökött. Feljelentésére a csendőrség *Csurogon* lefűlelte az ifju csalót, aki már ott is többektől csalt ki kisebb nagyobb összeget. *Brödert* egyébként — mint levelezők írja — magánokirathamítás miatt körözték. Letartóztatták és Ujvidékre kísérték az ügyészséghez.

Véres támadás az utcán. *Szimits* Dusan Icsin Lyuba, *Radovány* Novák és *Kobilázov* István dunagárdonyi legények — mint levelezőnk írja — az utcán duhajkodván, *Nikoleity* Ráda ottani lakos csendre intette őket. Emiatt a duhajkodók megtámadták, balkarját és két oldalbordáját eltörték és jobb karját is leverték. Tettükért a bíróságnál fognak számot adni.

Balesetek a Dunán. A napokban *Bátmonostor* közelében az »Árpád« gőzhajó által vontatott és a Magyar Építő Részvénytársaság tulajdonát képező, két, kavicscsal terhelte dereglye egy eddig észrevétlen tuskóra került s elsüllyedt, amit a jelenlegi kis vizállásnál nem is lehet csodálni. Az egyik dereglyéből sikerült a kavicsrakományt kiszedni, míg a másik még mindig a víz alatt van.

Vizbe fúlt lovak. A napokban *Schön* Antal Dávod melletti szigeti lakos a mohácsi dunaparton kocsiába fogott két lovával be akart hajtani az egyik kompa, de az egyik ló valamitől megbokrosodott és nem az egyébként is keskeny komphidra, hanem melléje lépett, magával rántotta a másik lovat s a kocsi is, ennek következtében az egész fogat a vízbe esett. A kompon levő emberek a kocsi hátulról megfogva, iparkodtak ugyan azt lovastól a vízből kihuzni, de e közben a kocsi eleje elszakadt s egyszerre csak annak hátulja maradt a segítő emberek kezében, míg az első részt s az ebbe fogott lovakat a víz sebje (épp ott levén legmélyebb a Duna) a komp alá sodorta, a honnan azután menhetlenül elmerültek a hullámokban. A lovak értéke 600 K.

A Palics szabályozása. A szabadkai városi közgyűlésnek a palicsi tó szabályozására vonatkozó határozatát a belügyminiszter jóváhagyta.

Hangverseny Ujvidéken. *Klementief* Leon szentpétervári operaénekes a napokban Ujvidéken, a Mayer-szállóban hangversenyt tart.

Bácsmegyének találmánya. *Lovász* István és *Kiss* János bácsföldvári lakosok kézihajtásra való lendkerékű tűzifafűrészelőgépet, — a Bácskai Kender és Lenfonó r. t. pedig kévekötfácska-féle találmányát szabadalmazták.

Egy leánykereskedő letartóztatása. Ujvidéken letartóztatták *Juhász* Mária temerini születésű belgrádi asszonyt épp abban a pillanatban, amidőn *Hönig* Ilona kalocsai leányt Belgrádba, egy nyilvános házba akarta szállítani.

Egy vattagyár csődje. A szabadkai vattagyár ellen elrendelték a csődöt. Tömeggondnokká *Mukics* Simon orsz. képviselőt, ügyvédet nevezték ki.

Csalás bankrészevényekkel. *Weiner* Márton orszállási lakos fia *Baján*, *Grünfelder* Károlynál volt teljes ellátáson. *Weiner* többször meglátogatta fiát s ilyenkor elbeszélgetett *Grünfelder*rel. Így tudta meg ez utóbbi, hogy *Weiner* birtokára 12.000 korona kölcsön van bekebelezve 5 és fél százalék amortizációra. *Grünfelder* ekkor ajánlatot tett *Weiner*nek, hogy ő szerez neki 3 és fél százalékos amortizációs kölcsönt, amit persze *Weiner* készségesen elfogadott. Az ajánlattevő most elutazott Bácsalmásra *Krix* Ádám-

hoz s közölte vele a Weinernek tett ajánlatot. Krix Ádám a másik pillanatban kieszelte, hogyan csálhatja meg Weinert. Grünfeldernek feladatává tette, hogy szereztessen Weinerrel 2000 korona készpénzt, amelyen a kölcsönüzlet megkötése előtt a kölcsönt adó budapesti banknál részvényt kell neki venni. Grünfelder jól végezte a feladatát. Weinernek a pénzt Szabadkára kellett hoznia, ahol majd a bankdirektornak találkozik. Szeptember 20-án Weiner bejött Szabadkára s itt a parkban találkozott bankdirektornak kiöltözött Krixszel s ennek nyugta ellenében át is adta a 2000 koronát. A részvényt, úgy mondta Krix, majd postán kapja meg. A nyugta alá Faragó bankigazgató nevet irt Krix. Weiner azonban hasztalanul várta a részvényt. Többször járt Baján, hogy Grünfeldernél megsürgesse a részvényt, ezt azonban most már soha sem találta meg. Végre is gyanu támadt benne s az esetet elmondta a kir. ügyészségnek, mely a rendőrség közbenjöttével Grünfeldert és Krixet letartóztatta.

Lopás a korcsmában. Tamás Sándor ujvidéki Kolompár Ignác kulai lakosokat a napokban — mint levelezőnk írja — a rendőrség tetten érte amint Dingen János korcsmájában ülő Schmidt Frigyes ujbérszói lakos kabátja zsebéből a pénzés tárcáját, 120 kor. készpénzzel és 3 drb. járlattal együtt ellopták. A följelentést megtették ellenük.

Orvtámadás. Heiler Henrik kossuthfalvi lakos — mint levelezőnk írja — a napokban, az éjjeli órákban orvul megtámadta Karcsu Lajost, s egy hatalmas bottal úgy össze-vissza verte, hogy komolyabb sebeket ejtett rajta. Ugyancsak Kossuthfalván Domján Sándor kicskával véresre szurkálta ifj. Kerekés Andrást. Mindkettő ellen megtették a följelentést.

Lopás Kishegyesen. Kishegyesen Hajdu János és Hajdu Gusztáv könnyű szerrel akartak baromfihoz jutni. Belopóztak Szörty Ödön tanítóhoz, akitől 20 pulykát, Karna Mátyástól 10 tyukot, Klamár Vendelétől pedig 5 kövér ludat vittek el. A rendőrség azonban elcsipte őket s a följelentést megtette ellenük.

Tolvaj suhancok. Csantavéren Bála Mihály, Berecz Miklós, Csepregi Mihály, Kovács Pécskai Zakáriás és Kovács József tanoncok — mint levelezőnk írta — a napokban behatoltak Kövecses Elek korcsmájába s onnan nagyobb mennyiségű pálinkát loptak el. Az egyik részét otthon megtették, a többit eladták. A csendőrség megindította ellenük az eljárást.

Öngyilkosság. Csonkits Obrád, zsabylai jómódu birtokos — mint levelezőnk írja — a feletti elkeseredésében, hogy kezességéből kifolyólag 1600 korona miatt perelték, mult szerdán »szvecsárja« (családi patronusának ünnepe) alkalmával fejbe lötte magát. A 9 mm-es golyó nyomban megölte.

Nagy tűz Zsablyán. Mult péntek éjjel 12 óraker — mint levelezőnk írja — borzasztó tűz pusztított a Szkandarszki és Cseslyár-féle olajmotoros malomban, amely nemcsak a malom minden elérhető részét, hanem a mellékhelyiségben elhelyezett 400 mm. lisztet és búzát is teljesen elhamvasztotta. A kivonult tüztöltés a pusztító elemmel szemben csak a malom közelében levő olajraktárt menthette meg. A tűz keletkezésének oka ismeretlen és valószínűleg a gépházából eredt. A kár meghaladja a 60,000 koronát, amelyből azonban biztosítás folytán 50,000 korona megtérül.

Agyonlőtte a béresét. Ifj. Útcai András temerini birtokosnak a csurogi határban levő szállásán október 26-án éjjel — mint levelezőnk írja — végzetes szerencsétlenség történt. Ifj. Útcai András 20 éves fia, Szilveszter, a szálláson aludt. Egyszerre felébredt és kitekintvén az udvarra, egy férfit látott. Se szó, se beszéd, a fiatal legény megragadta revolverét és a férfira lőtt, a ki nyomban összeesett és meghalt. Később derült ki, hogy a megölt férfi bérese Óáh Mátyás temerini napszámpos. Éjjel a jószág után nézett és a sötétben érte a gyilkos golyó. Oláh nős és 4 gyermek atyja. A vigyázatlan legényt a csendőrség letartóztatta.

Öngyilkos asszony. Krenács Mária bajsai asszony — mint levelezőnk írja — e hó 1-én a délutáni órákban az istállóban felakasztotta magát. Mire megtalálták, halott volt. Krenács vadházasságban élt Vinkovits Antal bajsai lakossal, de mivel a férfi kártyás, költsékes volt, ami miatt az asszony szemrehányást tett neki, a férfi durván, gorombán viselkedett ellene. Ez birta az öngyilkost végzetes tetterre.

Az apatini erdőhivatal feladása. Az apatini m. kir. erdőhivatalnál október 27-én a bezdáni, apatini, doroszlói és palánkai m. kir. erdőgondnokságok vágásterületéről eladták a bez-

dáni réverdő 1720 holdas 6644 kor. becsült vágás fatömegét 10137 koronáért Pálkás István bezdáni lakosnak, a monostorszegi langsziget I. számú 1171 holdas vágás 5997 kor.-val és II. számú 1399 holdas vágás 3385 koronával előirányzott fatömegét, 12251 koronáért Hermansdorf József apatini fakereskedőnek, az apatini Hollósziget holdas vágás 9720 koronára becsült fatömegét szintén Hermansdorf Józsefnek, a szondi bakula 3925 holdas vágás 20223 koronára becsült fatömegét 24700 koronáért Speiser József és fia apatini téglagyárosnak és végül a Marinsziget 4664 holdas vágás 21906 koronára becsült fatömegét 24360 koronáért Mayer János és fia apatini téglagyárosnak.

Az igazi nemzeti politika.

A napokban Szatmárott tartott kulturünnepen Széll Kálmán volt miniszterelnök, a magyar közélet egyik legkiválóbb alakja hatalmas beszédet tartott a *nemzeti politikáról*. Széles vonásokban, magasan szárnyaló gondolatokban bővelkedő hazafias eszmékben csillogó, előrelátó, bölcs fölfogásra valló fejtegetésekkel jelezte az irányt, melyen az okos, célirányos nemzeti politikának haladnia kell. Nem a nemzetiségek ellen, hanem azokkal kell az új Magyarországot fölépíteni. Gyönyörű beszédének főbb részei ezek:

A magyar állam kiépítése és konszolidációja nagy munkájának jelentékeny része a magyar kulturának és a magyar nyelvnek ápolása és terjesztése. (Ugy van! Halljuk!)

Nem erőszakkal. Azzal, ami ennél jobban hat: annak az igazságnak benső erejénél fogva, hogy itt, Európának ezen a helyén csak egységes, erős állam állhat fenn és azzal, hogy idegenajku honfitársainkat meggyőzzük arról, hogy amikor mi a magyar kulturát terjesztjük, akkor az ő érdekekben cselekszünk, (Ugy van!), hogy amikor a magyar kulturát meg akarjuk kedveltetni és azt akarjuk, hogy szeressék, hogy ehhez simuljanak, hogy ehhez alkalmazkodjanak, hogy bevigyék, elfogadják és elsajátítsák a kulturát és a nyelvet, az ő érdekekben járunk el, még pedig önzetlenül, (Ugy van!) mert hiszen képesíteni akarjuk őket arra, hogy köztünk mint testvérek, alkalmasok és képesek legyenek minden állás betöltésére, a melyre a magyar egységes állam nyelvének elsajátítása megdönthetetlenül szükséges. (Ugy van!) *Méltányosan, igazságosan, engesztelékenyen akarunk viselkedni velük szemben; a törvény előtt egyenlőséget és egyenlő elbánást élveznek az állami élet minden ágazatában és undok rágalom, ha ellenségeink a külföld előtt az ellenkezőt állítják. (Ugy van!) Be kell látniok, hogy csak jó akarunk velük; mert ki zárkozhatik el ez elől, a ki a világhosszot hozza s aki az igazságot hirdeti? (Igaz! Ugy van!) Pedig ezt hirdetjük és ezt hozzuk nekik. Egyet azonban megkívánunk: Azt kívánjuk, hogy midőn az ő faji és nyelvi érdekeiket a magyar állami egységnek keretén belül kíméljük és ezekkel szemben méltányosságot és igazságot vagyunk készek gyakorolni ok az egységes magyar állameszmének és a magyar államiság követelményeinek meghódoljanak (Ugy van! Helyeslés.) Nem akarjuk az ő kulturájukat bántani, nem is az a törekvésünk, hogy az abszorbeáltsáék, éppen nem; de az egységes magyar nemzeti államnak hódoljanak meg, még pedig ne csak immel-ámmal, ne csak amugy, hogy hirdetik itt-ott, hogy a közös hazát ok is szeretik; nekik a közös hazát szeressék, de a magyar államot ismerjék el, a magyar állami egységet, az egységes magyar nemzeti államot (Ugy van! Élénk helyeslés, éljenzés és taps.), amelynek következei és folyamánai alól nem vonhatja ki magát Magyarországnak egy fia sem, egy lakosa sem, bárminő nyelven imádja istenét, bárminő nyelvet szívott volna magába az anyatejjel. Mi nem folytatunk ellenük agresszív politikát; ellenkezőleg, mi ide akarjuk őket fűzni a magyar állameszméhez, hozzá akarjuk őket csatolni; de ok se folytassanak offenzív politikát és ne hozzanak bennünket abba a helyzetbe, hogy ellenük legyünk kénytelenek megvédeni legszentebb jogainkat, a magunk nyelvét, az egységes magyar állam nyelvét és kulturáját. (Ugy van! Élénk helyeslés.)*

Mélyen tisztelt uraim! Európának ezen a helyén — és ezt századoknak története tanúsítja — csak egy erős, konszolidált állam állhat fenn. És ha valamikor igaz volt e tétel, nézzenek körül nézzék meg a zajongó Keletet: igaz ez e pillanatban különösen. Már pedig erős állam csak úgy állhat fenn, ha benső egységben van; benső egység nélkül szétfolyó áramlatok uralkodnak, ütköző ellentétek kerülnek felszínre; benső egység nélkül nincs konszolidáció.

Nos, ez az egység, ez az erő ebben az országban csak annak magyar karakterében rejlik;

ez az állam csak a magyar állam lehet. Ennek az országnak magyarnak kell maradnia (Ugy van!); ennek az országnak jövőjét erkölcsi és szent kötelességünk ez országot úgy átadni a jövő nemzedékeknek, mint ahogy átvettük. (Ugy van!) Magyarunk alapítottuk, magyarnak védelmeztük meg ezt az országot az összes keleti betódulások ellen, az összes nyugati államok ellen magyarnak fogjuk megtartani, mert ez nemcsak benső szükség, benső érzés, amely minden magyar emberrel együtt él és együtt hal meg. (Ugy van! Tetszés.)

Hogy micsoda jogcimen? Magyarország ezeréves történelmének jogcimen, amely történelemnek összes viszontagságai, összes szenvedése, összes dicsősége, jó és balsorsa azt bizonyítja, hogy ez az ország mindig magyar volt, hogy ez az ország magyar kell, hogy maradjon, mert csak úgy állhat fenn és csak úgy tarthat meg és védhet meg mindenkit, aki ez országban lakik, bármely nyelven beszéljen és bármely fajhoz tartozzék. (Ugy van! Helyeslés.)

És ezen jogcím mellett az állam magyar karakterének meg van a többségen kívül az a jogcime is, hogy a magyar faj volt századokon keresztül ennek az országnak államalkotó nemzete és mint olyan intellektuális gazdasági erényeinél fogva és kulturális erejénél fogva szerepre, hegemoniára hivatva van, amelyről lemondani nem fog, de lemondania nem is szabad.

Mi nem hirdetünk harcot, eszünk ágában sincs. Békét hozunk idegenajku honfitársaink felé, az engesztelékenységnak, az egyetértésnek, a békének malasztját hozzuk közéjük. Nem úgy állók itt, mint az egykori római, aki az egyik kezében békét, a másikban harcot hozott; én mind a két kezemmel békét hozok; de viszont, aki a magyar államiságnak meg nem hódol, aki a magyar államiság eszméjét el nem fogadja, annak következményeibe, folyamányaiba, követelményeibe bele nem illeszkedik, azzal szemben meg fogjuk tudni védeni a magyar államunk és a magyarságnak hegemoniáját és vezető szerepét. (Élénk helyeslés.)

Két dolgot nem engedhetünk meg semmi körülmények között (Halljuk! Halljuk!): először azt, hogy kívülről jöjjenek sugalmazások, aspirációk, amelyek elcsábítják és tévútra vezetik idegenajku polgártársainkat és bennük mindenféle kifelé gravitáló vágyakat ébresztenek. E törekvések ellen irgalmatlanul és kéréllhetetlenül fogunk harcolni. (Élénk éljenzés.) Ebben az országban se román, se tót, se szláv, se szerb, se német irredentát tűrni nem fogunk. (Hosszas, élénk helyeslés, éljenzés és taps.)

A másik ez: Ennek a hazának minden polgára a mi testvérünk. Egyenlő joga van mind-egyiknek a törvény előtt. Különbséget köztük tenni nem szabad. Faji, nyelvi szokásaikat, élő hagyományaikat is tiszteltetben tartjuk, amennyiben a magyar államiság követelményeivel megférnek. A legmesszebb menő testvéri érzéssel, cum amore méltányoljuk mindazt, ami a magyar állam egységébe nem ütközik; de semmi oly törekvést, amely belső tagolást, belső csoportosulást idézne elő, amely belső demarkacionális vonalat akar húzni az egységes magyar állam testében, el nem tűrünk. (Élénk felkiáltások: Bizony nem! Élénk helyeslés.) Mert ez az ország nem föderalisztikus irányzat, ez az ország az egységes magyar állameszmének épül fel (Ugy van!) és semmiféle föderalisztikus aspirációt vagy törekvést a magunk részéről el nem fogadunk; annak még szemernyjét, az arra való legparányibb, leghalványabb törekvést is visszautasítjuk, mint olyat, amely az országra veszedelmet hoz és amely az ő veszedelmük is. (Ugy van!)

Nézzenek körül a mi idegen polgártársaink; nézzenek szomszédságunkra. Ha kívánatos állapot-e az, hogy egyes csoportoknak, egyes fajoknak a magyar államiság rovására áldozatokat és engedményeket dobjunk oda a magyar államiságból? (Tetszés.)

(Vége köv.)

Irodalom.

Uj könyvek: Dr. Pataj Sándor: A végrehajtás új szabályai, Az 1908. 41. t.-c. és életbe léptetési rendelet teljes szövegével. Az IGAZSÁG kiadása. Budapest, VI. Teréz-körút 6. Legolcsóbb kiadása a végrehajtási novellának. Ára 20 fillér.

»A Kinematográf« című szaklap, mely mint a Magyar Kinematografusok Országos Szövetségének hivatalos lapja az egész országban általános népszerűségnek örvend, legújabbban a moziban rendkívül kellemetlen női kalapok ellen indított harcot, amiről Boda Dezső dr. főkapitány is nyilatkozik. Ez az originális ujság, a technika nagyjelentőségű vívmányát, a mozgófénykép-

ügyet szolgálja, mely a laikus közönséget épügy érdekli, mint a színtalálók világa, mert itt is csak az előadást látja, de a kulisszák mögötti, ismeretlen életéről sejtelve sincs. E lap minden száma érdekes »leleplezésekkel« szolgál, melyek azonban épügy érdekesek, oktatók és tanulságosak, mint maga az előadás. A lapot Lenkei Zsigmond szerkeszti, ki szívesen küld mutatványszámot. Budapest, Sándor-tér 4.

KÖZGAZDASÁG.

Uj baromfi-hizlaló Szabadkán. A Pullmann Vilmos szabadkai cég egy szabadkán létesítendő baromfi-hizlaló-telep és hűtőkamrák építésének céljaira a várostól a vasúti állomás szomszédságában 3000 négyszögölnyi terület átengedését kérte. A tanács a kérelmet olyan javaslattal terjeszti a közgyűlés elé, hogy a terület a cégnek 3000 korona vételárban a telepengedély elnyerése után átengedtesse.

Eladó szálastakarmányok. Ujabb eme bácsme gyei gazdák jelentették be, hogy eladni való szalás takarmányok van: Ördög István, Csányi Sándor, Kollár István, Bata István Mátyas, Bonca Anna, Törteli Péter Mátyas, Losoncz János István, id. Rekeczy Imre, Vajda Lukács István, ifj. Rekeczy Imre, Rózsa Sándor, Megyery István, Vörös Lukács *magyarokanizsai*, Bagi Imre Tamás, Tamás Karjadi és Sarnyai Orbán oromi lakosok.

A hegyvidékre telepített bonyhádi tenyésztehenek Tolnamegyében és a Dunántúl több déli megyéjében szép lendületnek indult piros-tarka tenyészteheneket a takarmányhiány miatt a gazdák, nehogy elköttyavetyéljék és ez értékes tenyészanyag a tenyésztésnek megtartásáért, Darányi Ignác földmívelésügyi miniszter akként rendelkezett, hogy Észak-Magyarország gazdasági egyesületeinek állami segítséget engedélyezett tenyésztehenek beszerzésére. Így a gömörme gyei gazdasági egyesület 350 tenyésztehenét vételére kapott államsegélyt és hogy a kisgazdának lehetővé tegyék a vételt Darányi földmívelésügyi miniszter a vételár 10 százalékát tárcája terhére vállalta el. Ezenfelül megengedte, hogy a kisgazdák a vételár 90 százalékát könnyű részletekben 3 százalék kamat hozzászámításával fizethessék.

A hordó-mizériák. A »M-g« közli eme fontos tervet: Az idej bő szüretnek eredményeit nagyban veszélyeztetette a hordó-hiány s ennek következtében a hordó árának rohamos emelkedése. Az idén egy hektoliter őrirtalomra számítva 12—16 koronába került a hordó s sok helyen éppen emiatt nem lehetett értékesíteni az új bort, mert a hordó drágább volt, mint amennyit a borért adtak. A borkereskedőknek is sokat ártott s árt ma is a hordóhiány. Olyan nagy tökélet igényel a hordók beszerzése, hogy némely kereskedőnek teljesen lehetetlen a szükségletét fedezni, ami természetesen ártalmára van a kereskedőnek s a termelőnek egyaránt. Borkereskedői körökben felmerült a kérdés, hogyan lehetne ezen a bajon segíteni. Első sorban azt az anomáliát kellene megszüntetni, hogy a hordók ne maradjanak negyed-, sőt fél évig, de még tovább is a vevőknél, akik nedves pincékben, rossz rakárakban, sőt gyakran szabad ég alatt, kimosatlan tartják és csak akkor, még pedig bérmentlenül egész elromolva, elpenészesedve a legrosszabb állapotban küldik vissza. A borkereskedők most meggyezést akarnak létesíteni egymás között arra nézve, hogy a kikölcsönzött hordókért, mint a terménykereskedésben a zsákokért, kölcsöndíj legyen fizetendő; hogy minden hordóért a visszazáraztatási fuvardíjat csak a vevő fizesse és hogy az olyan hordókért, amelyek megromolva és megpenészesedve érkeznek vissza, az illető kárt okozó félnek a kitisztítási költségért is felelnie kelljen. Ezekkel akarják elérni azt, hogy a felek a kölcsönvett hordókat pontosabban és rövidebb idő múlva küldjék vissza és jó állapotban. Ha ez az egyezmény megvalósul, valószínű, hogy a hordó-hiány sem lesz olyan nagy, mint most.

A borju- és sertésvész. Ujabb centrifugálás, rázás művelete utján a betegségokozó bakteriumokból sikerült előállítani az oltóanyagot. Brinser dr. orvostanár, titk. tanácsosnak köszönhető a fertőző betegségek elleni védekezésnél az oltás ezen módszerének felfedezése. Az előállítás módja különböző. Elsősorban a sertésvész és borjuvérhas bakteriumaiból sikerült egy bacillus kivonatoltóanyagot az előállítás, mely óvszerűül szolgál ezen betegségek ellen s hosszabb ideig tartó immunitással bír.

Az immunitás csak 12—15 nap múlva következik be. Minthogy azonban kis malacok a vész ellen, borjuk pedig a vérhas ellen minél

előbb megóvándók, ezen kivonat fiatal állatok beoltására nem használható. Csakis újraoltás céljaira volna használható a szérummal való kezelésnél, hogy az immunitás meghosszabbított és ezáltal hosszabb tartamú megvédés éretnek el; míg a tisztán szérumos kezelésnél az immunitás megszűnik, mihelyt a szérum a testből kiválasztott, ami körülbelül 3—4 hét alatt következik be. A kétszeres oltás körülményes és megdrágítja a kezelést.

Ezen nehézség azonban, hála Ehrlich orvos, titk. tanácsos találmányának (felfedezésének), elkerülhető azáltal, ha a fiatal állatokat már az anya testében immunizáljuk. Köztudomás szerint a még az anyánál levő (világra nem hozott) fiatal állatok az anya véréből táplálhatnak, ha már most a megvédésre szolgáló anyagok az anya vérében tartalmazzatnak, az immunitás is átvitelük az utódokra. Vemhes tehenek és kocák 16 nappal a szülés előtt oltatnak be ezen oltóanyaggal s az eddigi kísérletek nagyon szépen sikerültek. Oltóanyag beszerezhető a »Centralinstitut für Tierzucht« berlini intézetből.

A kender-kartel és a hódási kendergyár. Egyik fővárosi szaklapban olvassuk a következő hírt, melyet fentartással közlünk: A hódási gazdaközönség két évvel ezelőtt létesítette a Honi fonó- és kötélverő-gyár részvénytársaságot 1,500,000 korona alaptőkével Hódáságon. Alig egy évi fennállása után a kendergyári kartel, a melybe a hódási kendergyár belépni nem akart. megkezdte a gyár ellen az aknamunkát. A kendergyárak [kartelje, bár a kendertermelés az előző évek kendertermelése mögött maradt és a kenderárak iránt mutatkozó kereslet nem csökkent, mintegy 20%-kal leszállította az árakat, hogy így tegye lehetetlené a hódási gyár prosperálását, mely csak nagy áldozatok árán volt képes a kartelben résztvevő gyárakkal a versenyképességet fentartani. Néhány héttel ezelőtt a magyarországi kenderfonó gyárak karteljének vezetősége azt az ajánlatot tette a hódási kendergyár igazgatóságának, hogy vétel alapján átveszi a hódási gyárat, a mely a kartellel szemben úgy sem állja ki a versenyt. A hódási gyár azonban visszautasította ezt az ajánlatot.

Szerkesztői üzenetek.

Zsabya. Magától értetődik, hogy a feltaláló, Kátz Dávid kántor *zsabyai* és nem csoblyai lakos. Szedési hiba.

I. J., Sztapár. A nekünk szóló leveleket ne Zomborba, hanem Budapestre (Teréz-körút 2.) sziveskedjék intézni.

Th. K., Futtak. Mi is köszönjük. Első sorban azonban Hesz Márton szentfülöpi tanító, lapunk jótollu, szorgalmas munkatársát illeti meg. Ő írta Hetényi név alatt.

Levelező, Szilbács. Alkalmom adtán megírjuk a részleteket.

Gr. K-oly. Nem értesítettek bennünket.

D. T., Ujvidék. Ügyestollu állandó levelezőnkre lenne szükségünk.

T. M., Szabadka. Már elintéztük. A másikat is mielőbb postára tesszük.

Dr. M. M., Bácsalmás. A napokban válaszolunk.

B. M.-né, Nagyszőlős. Még nem kaptunk választ.

Sch. M.-sa. Szívesen. De előbb a felszerelést is ismernünk kell.

Zombor. Fiatal leányokat jobban fedi a szalag- vagy soidiszes kalap. A struccoll inkább asszonyoknak való. — A rövid »fussfrei« aljak eltűntek.

H. V., Óbecse. Ugyan ki veszi komolyan. Az egész viselkedésből kilátszik a lóláb.

Sz. M., Baja. Január 1-ére talán megvalósítjuk az eszmét s akkor kikérjük tanácsát.

H. V., Budapest, Rákóczy-ut 82. II. 4. Intézkedünk.

L. F., Temerin. Szépen köszönjük. De más helyről jóval korábban vettük s így mire az ön megérkezett, a másikat már leadtuk a nyomdába.

St. Szivác. A kerényi (kernyajai) első németek 1765-ben kerültek oda. Mária Terézia hozta őket be Würtembergből. Később II. József erőteljesen folytatta a németnek Bácskában való gyarmatosítását. Földet, gazdasági eszközöket ingyen kaptak; sőt pénzbeli segélyben is részesültek.

G. T., Ujvidék. E hó 30-ikára elkészül.

K. Mariska. Sehogyse helyesíthető, hogy fiatal leányok a kávéházakat látogassák. Azok a szülők, akik ezt megengedik, nem nagy sulyt helyeznek gyermekeik gondos neveltetésére. Budapest se nézik jó szemmel azt a leányt, aki idejét a kávéházak romlott levegőjében tölti.

»Oh miért is születtem én?« Bizony ennek kár volt megszületnie.

D. G., Baja. Természetesen. De hát hogyan is lehet kérdezni.

Takarmánykészítő gépek, szecskavágók, répavágók, daráló gépek, takarmányfülesztők, trágyalé-szivattyúk

gyártanak és szállítanak legújabb és bevált szerkezet szerint.

Vetőgépek „AGRICOLA“

(tolóvetőkerék-rendszer)

Mindennemű mag és különböző magmennyiség számára, váltókerekek nélkül, dombon avagy síkon, a legkönnyebb járás, legnagyobb tartósság és mind a mellett a legolcsóbb ár által tűnnek ki.

A lehető legnagyobb munka, idő és pénzmegtakarítást teszik lehetővé.

Különlegességeket széna és szalmaprések kézi használatra, kukorica morzsolók, cséplőgépek, járgányok, gabonarosták, trieurók, ekék, hengerek és boronákban legjobb alkotás alkalmazása mellett gyártanak és szállítanak.

Mayfart Ph. és Társa

mezőgazdasági gépgyárak, vasöntödékek és gőzhámorok

BÉCS, II. Taborstrasse 71. 11-1

Több mint 600 drb. arany- ezüst stb. éremmel kitüntetve.

Arjegyzékek ingyen és bérmentve. — Képviselek és viszonteladók kerestetnek.

5699/kg. 1908.

Pályázati hirdetmény.

A vármegyei törvényhatósági bizottság 28876/1606. jkvi 1908. sz. véghatározatával **Pincéd** községben egy **II-od segédjegyzői állást** szervezett.

Az állás javadalmazása 1000 korona készpénz havi előleges részletekben fizetve.

Felhívom pályázni óhajtókat, hogy szabályszerűen felszerelt kérvényüket hozzam folyó évi **november hó 10-ig** annál is inkább adják be, mert a később érkezőket figyelembe nem veszem.

Szláv nyelv ismerete megkívántatik.

Hódáság, 1908. október 16.

Rumbach Lajos

tb. főszolgabíró.

2-2

Pincéd község előljárósága.

1171/1908. szám.

Pályázati hirdetmény.

Pincéd község előljárósága pályázatot hirdet egy elhalálozás folytán megüresedett **gyalogrendőri állásra.**

Az állás javadalmazása havi utólagos részletben esedékes évi 720 korona készpénz fizetés.

A pályázati kérvények folyó évi **november 10-ig** a község előljáróságánál nyújtandók be.

Pincéd, 1908. október 24-én.

Lovassy Ödön

jegyző.

Bagyinszki András

bíró.

2-2

Szám: 6425. ex 1908.

Pályázati hirdetmény.

Topolya községben üresedésben levő községi **írnoki állásnak** betöltése céljából pályázat hirdettetik.

Ezen állás javadalmazása a községi pénztárból havi előleges részletekben 800 korona.

Felhívom a pályázni szándékozókat, hogy sajátkezűleg irt pályázati kérvényüket a vármegyei 6/887. sz. szabályrendelet 9. §-nak megfelelőleg felszerelve folyó évi **november 15-ig** annyival inkább nyújtják be, mivel később érkezők figyelembe vételét nem fogják.

Választási határnap utólag fog ki-tüzetni.

Topolya, 1908. október hó 16-án.

Császár Péter

főszolgabíró.

2-2

Makulatura.

Jó minőségű ujságpapíros

100 klgrként 10 korona

ab Budapest.

Cim a kiadóhivatalban: **Teréz-körut 2.**

„A ZSIDÓ”

Mindenki, aki a zsidó vallásnak erkölcsi jelentősége iránt érdeklődik, vegye meg

dr. Flesch Ármin

mohácsi főrabbinak, „A ZSIDÓ” című könyvét, melyet a „Bácsmege” is ismertetett, s mely népszerű munkáról a legkiválóbb szakkörök a legnagyobb elismeréssel nyilatkoztak.

Kapható a szerzőnél és minden könyvkereskedésben.

Ára 5 korona.

Freystädtler Flóra emlékiratai!

Életem

Szerelmeim

Szenvedéseim

Irta: **Báró Spléyné Freystädtler Flóra.**

Az ismert budapesti milliósleány megragadó közvetlenséggel írta meg élettörténetét. Ez a könyv megható vallomása egy lángoló szenvedélyű asszonynak, de kiáltó vád is társadalmunk legelőkelőbbjei ellen, kik e szenvedélyt kihasználva, a néhány év előtt milliósokkal bíró nőt a züllés útjára kergették.

A szerző arcképével díszített kötetet **2 K-ért** küldi a

Kereskedelmi Reklámvállalat,

Budapest, VII., Kertész-utca 27. sz.

Utánvétellel **2 korona 50 fillér.**

Kezelés előtt!

Kiefer János
fogtechnikus Apatin.

Készít: műfogakat kautschukban úgy mint aranyban.

Speciálitás: Hid munka aranykoronákra erősítve.

Kezelés után!

FIGYELEM! Aki bármilyen ingó vagy ingatlan eladni vagy:

Telefonszám 446.

bérbeadni, venni vagy bérbevenni szándékozik, valamint

pénzkölcsönt

felvenni és adósságokat konvertálni, továbbá magán egyénekről vagy cégekről és vállalatokról

hiteltudósítást (információt)

beszerezni, továbbá **tűz-, jég-, élet- és**

baleset biztosításokat

kötni,

hirdetéseket

hírlapok, folyóiratok és naptárakba feladni,

cimeket

iratni,

fuvarleveleket

díjtöbblet vagy késedelmi kártérítés megrekamlálása véget felülvizsgálatni kíván és végül

pénzbeszéréseket

(inkasszót)

behajtani, az forduljon kizárólag:

az Általános Forgalmi és Hiteltudósító Iroda

törvényszéki legbejegyzett céghez

VII. kör., Batthyány-utca, a gőzfürdővel szemben.

(Tulajdonos: **Malusev Sándor.**)

ahol mindennemű megrendelés és megbízás a legbiztosabban és legszigorubb titoktartás mellett eszközöltetik.

Bácsmege földrajza.

Az elemi iskolai tanhatóságok, tantestületek, a tanító és könyvkereskedő urak figyelmét különösen felhívjuk az alábbi hirdetésünkre.

Felhívom a t. tanhatóságok és kartársaim figyelmét a **Bács Bodrog vármegyei elemi népiskolák III. osztálya számára, az új utasítás alapján irt**

földrajzomra,

melyet a nagym. Miniszter ur f. évi 54794. szám alatt engedélyezett. Felhívásomat azzal teszem közzé, hogy **ez az egyetlen engedélyezett földrajz**, mit t. kartársaim segédkönyvül használhatnak. Szives jóindulatukba ajánlom sok fáradtsággal és költséggel kiállított tankönyvecskémet, melylyel legelső sorban is kartársaimon, illetve tanügyünkön kívántam segíteni.

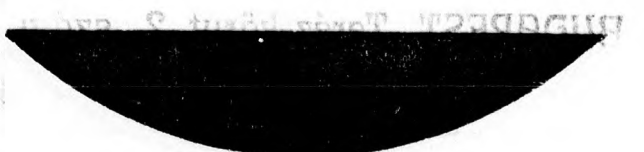
Könyvem pazar kiállítású, 24 képpel van díszítve és nyomása tiszta. Egyszóval: külsőleg is a legjobb benyomást teszi a szemlélőre.

Ára a térképpel együtt 60 fillér. A megrendeléseket gyorsan és pontosan fogom eszközölni.

MEZEI MIHÁLY

községi tanító.

ZENTA.

„BÁCSMEGYE“ HIVATALOS

Lapvezér:

Latinovits Pál,

Bács-Bodrogvármegye ny. főispánja.

Felelős szerkesztő:

Pető Lajos.

A. BÁCSMEGYE

a 750.000 lelket számláló Bács-Bodrogvármegye legelterjedtebb lapja. Előfizetői a megyei előkelő társadalom vezető tagjainak sorából kerülnek ki s így

hirdetések közlésére a legalkalmasabb sajtóorgánium.

A hirdetni kívánóknak készséggel mutatjuk meg előfizetőink hitelesített névjegyzékét.

Hirdetéseket csakis szolid, megbízható cégektől fogadunk el.

A. BÁCSMEGYE

pártoktól és egyénektől teljesen független újság s így hatalmi irányítástól, káros befolyástól menten, bátran és elszántan küzd mindama megyei közjavakért, melyek a nép politikai, társadalmi és gazdasági érdekeinek előmozdítását célozzák.

A. BÁCSMEGYE

vezércikkeit, irodalmi és egyéb közleményeit a lapvezéren és szerkesztőn kívül a megye legjobb tollu, kipróbált irói szolgáltatják.

A. BÁCSMEGYE

nek, a megye minden községében állandó, **rendes tudósítója** van s így minden eseményről hű, megbízható és kimerítő tudósítást közöl.

Mutatványszámot mindenki-
nek 4 hétig ingyen küldünk.

A. BÁCSMEGYE

szerkesztősége és kiadóhivatala
BUDAPEST, Teréz-körut 2. szám
alatt van.

bélyegzőket, pecsénymókat, keletbélyegzőt, számológépeket és minden e szakba vágó munkát a legjutányosabban készít az

Első magyar ruggyanta bélyegzőgyár és intézet:

GEDULDIGER HUGÓ

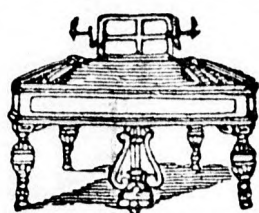
vésnök

BUDAPEST,

VI. ker., Váci-körut 17. sz.

A Bácsmegeyi Gazdaszövetség szállítja.

Árjegyzék kívánatra ingyen.

HANGSZEREK.

KUDLIK ADÁM hangszerkészítő Szabadkán. (Alapított 1899.)

Ajánlja saját gyártmányu jó, erős hangu cimbalmaít, hegedűk, harmonikák, jó szabadkai tamburák stb. jutányos áráért.

Tisztelettel

Kudlik Ádám.

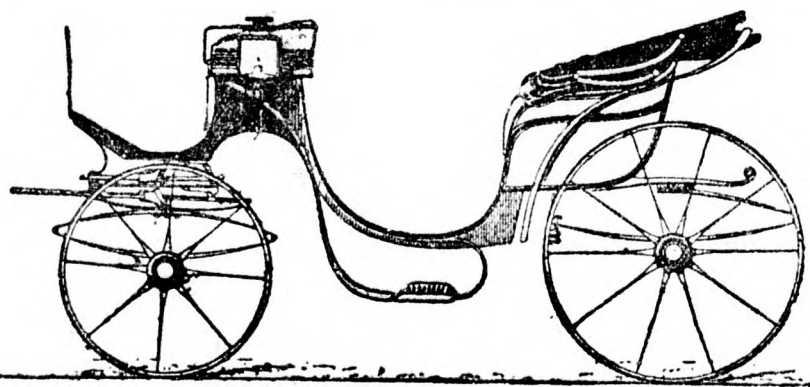

MÁRTON ISTVÁN

első alföldi tekeasztal-gyártó ipartelep

SZEGED,

Boldogasszony-sugarut 58. szám.

kocsigyártó és lópatkoló műhelyt

nyitottam. Vagyok bátor a t. c. közönség becses figyelmét felhívni, hogy ezelőtt Budapesten mint Bihari J. és testvére kocsigyártó cég társtulajdonosa 17 éven át önállóan működtem és készítményeink az 1896. évi országos kiállításon ki lettek tüntetve.

Az 1885. évben a Budapesti állatorvosi főiskolában a patkolási tanfolyamot sikerrel végeztem. Továbbá különösen ajánlom saját gyártmányu gummi kerekeimet.

Mindezek előrebocsájítása azon reményre jogosít, hogy e téren ugy a szakértelem, mint külsinra, a legmagasabb igényeknek megfelelni képes vagyok.

Régi kocsikat ujakra becserélek. Képes árjegyzék ingyen.
Átalakításokat jutányosan készítek.

Magyarország legnagyobb és legelterjedtebb szőlészeti szaklapja a

Borászati Lapok

mely újévtől kezdve 40-ik évfolyamban hetenként jelenik meg igen bő és változatos tartalommal.

Ezen szaklap, mely nemcsak a magyar szőlészeti és borászati viszonyokat ismerteti, hanem legelőkelőbb figyelemmel kíséri a külföldi tapasztalatokat, újdonságokat, a francia, a német, olasz, osztrák stb. borászati irodalmat, minden kétséget kizárólag a legsokoldalubb és legértelmesebb szőlészeti újság, mely minden más külföldi vagy hazai szaklap olvasását egész fölöslegessé tesz.

A „Borászati Lapok“

„Magyar Szőlősgazdák Országos Egyesületé“nek hivatalos közlönye.

A Borászati Lapoknak a közgazdaság és a gyakorlati szőlőművelésnek és borászatnak szentelt rovatai igen kimerítő, de különös súlyt helyez a tudósításokra is, amiben több mint száz tudósító dolgozik a lap szerkesztőségében.

Minden előfizető évenként legalább egy nagy színes műmellékletet kap, valamely magyar szőlőfaj hű képét, a mellett ingyen állapítja meg a szerkesztőség a beküldött tőkerészekből vagy állapotból a fellépett szőlőbetegséget vagy rovat és az ellenük való védekezést és kimerítő választ ad minden hozzáintézett szakkérdésre.

Laptulajdonos:

Baross Károly örököse.

Felelős szerkesztő:

Dr. Druker Jenő.

A lap előfizetési ára:

1 évre **12** kor. 1/2 évre **6** kor. 1/4 évre **3** kor

Mutatványszámot három héten át szívesen küld a

BORÁSZATI LAPOK kiadóhivatala (Budapest, IX., ker., Üllői-ut 25. sz.)

Legújabb szerkezetű fordítható tekeasztalok jótállás és kedvező fizetési feltételek mellett. Régi tekeasztalok becserélése méltányos áron. Teljes kávéházi berendezések, tekeasztalok átvonása és javítása. Raktáron tart **dákókat** és mindenféle kávéházi felszereléseket.

Rajzok és költségvetések ingyen.

BIHARI J

kocsigyártó Szabadkán.

Tisztelettel van szerencsém a t. címzet értesíteni, hogy **SZABADKÁN** VIII., kör., 54 szám. alatt, közvetlen a vasut állomás mellett, a mai kor igényeinek teljesen megfelelő